

Rehoitus yleisölle.

Rottkan Eläinsuojeluseuralta.

Eläinsuojelusyhdistys on ottanut taistellakseen oikeuden ja säälimäisyyden puolesta eläinten kohtelemisessa.

Ueimmat näistä on annettu ihmiselle awuksi ja hyödyksi. Kaikki ne owat Jumalan luomia olentoja. Tästä selkiää, että eläinten kiidurus on suuri synti. Kaikki synti rankaisee itsensä ja tulee ulkopuolisestikin rangaistuksi. Yksi puoli tuosta ulkopuolisesta rangaistuksesta, joka kohtaa eläinrääkkäystä, esitetäköön tässä, nimittäin se asianlaita, että wälinpitämättömyys alempain olentojen kärsimyksistä synnyttää wähitellen wälinpitämättömyyttä lähimmäisiäkin kohtaan. Todistaahan rikosasiain historiatkin, että moni julma murhaaja on alottanut hirmuisen ratansa eläinrääkkääjänä. Olkoon sen wuoksi wanhempain ja kaswattajien sydämen afiana aikaiseen istuttaa lapsiin heidän welwollisuutensa eläimiä kohtaan ja ankarasti rangaista eläinrääkkäystä, kun se nuorissa monasti esiinnyy hywin julmalla tawalla. Paljon eläinrääkkäystä harjoitetaan ajattelemattomuudesta ja taitamattomuudesta. Tämäkin on rangaistawa, ja kun eläinsuojelusyhdistys luonnollisesti asettaa tehtäväkseen erisestii sellaisen eläinrääkkäyksen wastustamisen, joka tästä johduu, tahtoo yhdistys koettaa lyhyesti wastata kysymykseen:

Kuinka eläimiä on kohteltava?

Ensi sijassa otamme tähän kysymykseen vastates-
samme huomioon kohtelun yleisesti.

1. Anna hevosillesi ja karjallesi valoisat, puhtaat,
vedosta vapaat tallit, avarat pilttoot ja pahnat sekä kyl-
lin pitkät siteet.

2. Katso, etteivät ne seisoo liian kauvan sijalle sul-
jettuina, vaan sallii mitä useimmin niille tilaisuus vapaasti
liikkua raittiissa ilmassa.

3. Anna niille usein juotavaa, äläkä sallii niiden
koskaan, jos mahdollista, kiusaantua janossa.

4. Waro rehunpuutetta. Anna karjan luvun riip-
pua rehuntulostta. Rehunpuute on suuri vääryys, joka sil-
minnähtävästi koostaakin itsensä.

5. Sowita kuorma matkan pituuden ja laadun sekä
juhdan wahwuuden ja kestävyhyden mukaan. Kaswo huo-
lellisesti ajoneuvojen ajjelit.

6. Rauttikoon juhthasi sunnuntailepoa samoin kuin
sinä itsekini.

7. Älä koskaan käytä, äläkä laske hevostasi sen laa-
tuisen kilpajuoksuun, joka tuottaa eläinrääkkäystä, äläkä itse
alennu hevoswaihthajaksi tai hevosshuijariksi.

8. Älä leikkaa hevosesi häntää niin lyhyeksi ettei se
ylety eläimen tupeille saakka. Häntä on tarpeen kiusallisten
siipiäisten karhoittamiseen. Sellaisia kuokawieraita vastaan
woidaan muuten hankkia suojaa kastelemalla hellemmät pai-
kat (esim. korvien sisäpuolet ja filmien seudut) muutamilla
katajamarjaöljyn tipoilla.

9. Älä pane talwisaitana kuolaimia jäätylminä he-
vosien suuhun, vaan lämmitä ne ensin hieromalla tai muuten.

10. Bitele ohjaksi taipuwin, sääliwin käsin, äläkä
kiusaa hevosta turhilla nytkimisillä ja piiiskanlyönneillä.

11. Älä anna taitamattomien poikain ajossa halunsa
mukaan ajaa juhhdallasi.

12. Älä käytä filmälappuja. Ne kiusaavat ja waiwaavat hewosen filmiä ja tekewät sen usein wauhkommaksi kuin se luonnostaan on. Jos pidät wälttämättömänä, että hewosellasi on filmälaput, niin sowita niille ainakin semmoinen asento, että ne owat suunnatut ulospäin eikä sisäänpäin.

13. Pane warowasti huomioosi, ettei kengittäisissä lyödä naulaa hewosen lihaan eikä kawioita turmella.

14. Jos juhtasi on wakuntettu, niin älköön tämä olko aiheena pitempään kiusamiseen sen ilmeistä parantumata tonta wammaa potiesija.

15. Älä käytä härjillesi ijestä waan siloja.

16. Anna kaikille kotieläimillesi riittävästi rawintoa ja juomaa sekä hyvät ja kuuwat makuusijat.

17. Katso että lehmäsi utareet hywin hoidetaan. Siihen kuuluu, että ne niin usein kun mahdollista, pestään hailealla wedellä. Kylmää wettä pitää wälttää tähän käyttömästä. Katso että karjapiika on puhdas ja tarkka lypsäessään.

18. Älä leikkaa lampaita korwiin äläkä pistä niitä keritesijäsi.

19. Älä sido talonwahtia kiinni koppiinsa, ennenkuin olet katsonut, että se on turwattu näälältä, janolta, märältä ja kylmältä. Päästä se irti mitä useimmin.

20. Pitetele warowasti tulta tallissa ja karjapihasija.

Eläinten kuljetus.

1. Kun kuljetat suurempia tai pienempiä eläimiä markkinoille tahi muualle myötäväksi, niin suojaa niitä matkalla mikäli mahdollista, kuumuudelta, pakkaselta ja märkyydeltä, ja katso, että ne saawat ruokaa ja juomaa.

2. Älä sido yhteen pienempiä eläimiä äläkä heitä niitä kiusalliseen asentoon ajoneuvoihin. Pane niille pahnoja ja jäästä niitä kowilta syykyfilitä.

3. Älä sido yhteen siipitarjaa, äläkä kanna niitä jaloista. Älä anna niiden olla kokoon pakattuina kopissa, laatikoissa ja häkeissä. Anna niille ilmaa, ruokaa ja juo-

maa. Suojaa niitä kuletettaessa pakkaselta, märkyydeltä ja kuumuudelta.

4. Yleisön on pidettävä waaria, etteivät matkusteluwaiset eläinnäytteliät saada eläimillensä tarpeetonta kidutusta. Jos ne sitä tekewät saatettakon lailliseen syytteesen.

Metsästäys, pyyhdytys ja kalastus y. m.

1. Metsästäystä ei saa harjoittaa yksinomaan ajanvietoksi tai huviksi. Hyödyn wuoksi tarkoitettu metsästäys jätettäväkään ammattimiehille.

2. Metsästäyskoiria, jotka ottawat otuksen elävänä kiinni, älköön käytettävä. Älä koskaan ammu naarasta, jota seuraa pienet poikaset, jollet ole warma, että pian voit luolettaa nelin.

3. Älä hätyytä pikkulintuja, jotka suloisuudellaan ja laulullaan ylentävät mieliämme ja ahkeralla työllään tuottawat meille suurta hyötyä. Älä häwitä koskaan niitten tahi muitten hyödyllisten lintujen pesiä. Älä ryöstä niiltä koskaan poikaisia.

4. Asettele puutarhoihin, puistoihin ja metsiin keinotekoisia pesiä huojentaaksesi pikkulintujen lisääntymistä ja menestymistä.

5. Älä käytä koskaan — kuten muutamat ymmärtämättömät tahi turhamaiset naiset tekewät — täytettyjä lintuja hattujesi ja waatteittesi koristukseksi.

6. Älä asettele ansoja, pauloja ja satimia muuten kuin että joka päivä käyt niitä katsomassa. Muutamissa lääneissä tämä pyyhdytystapa onkin kokonaan kielletty, ja tarwitsi olla kaikkiallakin kielletty.

7. Kun kalastat, niin älä anna kalan elää ja kiusautua nostettuasi sen wedestä, waan jos mahdollista, tapa se heti lyömällä päähän, niin että se taittuu ja pistämällä kitasien kautta selkärangan sisään.

8. Eläviä kaloja ei saa pujotella witsoihin eikä punnita puntarinkoukussa.

Teurastettaessa on huomioon otettava seuraavaa:

Ei mitään eläintä tapeta toisen eläimen nähden.

Eläinten silmät peitetään, ellei teurastuskonetta käytetä, joka jälkimmäinen kuitenkin aina pitäisi tapahtua nautaeläinten, vasikkain, lammasten ja sikojen teurastuksessa. Sellaisia koneita voidaan saada Hämneeliinan eläinvoitelusyhdistyksen välityksellä.

Jollei kuitenkaan ole teurastuskonetta käytettävissä, tainnutetaan nautaeläimet samalla tavalla kuin hevoset, lampaat, vuohet, siat ja poraat, nimittäin lyömällä keskelle otsaa kirveellä, jonka pohjapuoli on varustettu kannalla, mikä syöstään eläimen aivokoppaan.

Porot, vasikat ja karitjat saadaan tainnutuksiin lyömällä voimakkaasti vasaralla niskaan juuri sarvien taakse. Tse teurastuksen pitää tapahtua wälttämättömästi tainnutuksen perästä, työntämällä kurkkuun pitkä, terävä puukko, niin että kaikki suuremmat veritiehdykset katkaistaan.

Sen jälkeen annetaan weren, niin täydellisesti kuin mahdollista, juosta ulos. Sittenkuin nahka on eläimeltä irtetty ja sisälmykset poistettu, on hywin tärkeätä, että eläin ripustetaan wileään tuulekkaasen paikkaan, jotta se täydellisesti jäähtyisi, ennenkuin ruwetaan paloittelemaan, jonka kautta lihassa löytyvät munanwarkuainaineet jäähmettyvät ja liha pysyy kauwemmin tuoreena.

Kaniinit tainnutetaan ja kuoletetaan silmänräpäyksessä lyömällä voimakkaasti niskan yläpuoleen juuri pään alipuolelle.

Siipikarjaa teurastetaan näin: suurella, terävällä weitjellä, johon lyödään wälewästi kirvespohjalla, hakataan pää poikki, jonka jälkeen eläintä pidetään kiinni jaloista muutamia minuutteja jotta weri saa juosta pois.

Pistää hanhia y. m. siipikarjaa laulaan ja sitten tapaa ne werenwuotoon on eläinrääkkäystä.

Ennen kun jätämme kysymyksen kotieläimistä, on mielestämme lausuttava muutamia sanoja koirain ja kissain tappamistavasta, jotka myöskin ovat kotieläinten lukuun luettavat.

Koirain ja kissain hengiltä ottaminen voi tapahtua joko kloroformia sisään hengityttämällä tai, kun sitä ei ole waralla, ampumalla korvaan, niin tähdäten, että latinki tunkee aivoihin. Ne voidaan myöskin kuolettaa pistämällä niistaan, niin että selkäpii lävistetään, mutta viimeainittua menetystapaa alkööt muut käyttäkö kun asian tuntewa henkilö.

Kun koiranpenttuja ja kissanpoikia otetaan hengiltä hukuttamalla, on huomioon otettava:

1:ksi, että tämä tapahtuu niin syvässä wedessä kuin mahdollista;

2:ksi, että eläimet sidotaan ohueen kankaaseen tai mieluummin verkkoon, sekä

3:ksi, että riittävä paino liitetään mufaan, niin että eläimet heti waipuvat pohjaan.

Kala on tapettava heti wälttämättömästi sen jälkeen kuin se on wedestä nostettu. Ilman tätä elementtiä eläminen on kalalle kidutusta ja riistää lihasta raswan ja hyvän maun. Kala tainnutetaan lyömällä päähän jonka jälkeen teurastus tapahtuu joko katkaisemalla terävällä weitsellä tai tämmiraudalla selkärangan, siinä missä pää alkaa, tai, vielä parempi, katkaisemalla pään irti kokonaan.

Mitä erittäin anferiaaseen tulee, on se teurastettava seuraawasti:

1:ksi, kiedotaan anferias pyyhinliinaan, jotta voitaisiin sitä tufewasti pidellä;

2:ksi, se kuoletetaan lyömällä nuijalla päähän, jotta aivot musertuwa;

3:ksi, pää ja pursto leikataan erilleen, kuten edellä on mainittu siipikarjaa teurastettaessa;

4:ksi, lastetaan anferias kiehuwalla wedellä tähtettyyn astiaan jonka jälkeen kanfi painetaan päälle;

5:ksi, 1—2 minutin kuluttua otetaan kala pois, ja ulkonahka raapitaan pois; sisänahka saa jäädä jällelle, sekä 6:ksi, otetaan sisukset ulos, jonka jälkeen kala paloitetaan ja keitetään.

Nun näin menetellään, niin anferias vähimmin kiusaantuu, ja sen liha jää ravitsevammaksi.

Elävän kalan suomustaminen ja nylkeminen tai paloittaminen on puolustamatonta eläinrääkkäystä.

Ravut pitää keittää niin pian saannin jälkeen kuin mahdollista. Mutta keitetäessä on katsottava: että wettä on niin runsaasti, jotta eläimet siihen laskettaessa täydellisesti peittyvät siihen; että wesi jo ennen on täysin kiehuwassa tilassa; että kanji pannaan päälle, sekä etteivät eläimet ole kylmiä sinne pantaessa, josta kiehuminen keskeytyisi.

Ohjeita karjanasuntojen tarkoituksenmukaiseen rakentamiseen y. m.

1. Sellaisien asuntojen pitää olla wapaasti erillään muista ulkokuoneista, parhaiten rakennettuina kivestä, katto tiilistä tai muusta palamattomasta aineesta, sekä warustettaman palowälillä itse tallin ja heinäparwen välille, jollei heiniä ja olkireuhua, kuten suotawa olisi, säilytetä eri rakennuksessa. Sisustuksenkin tulee, mikäli mahdollista, olla kivestä tai tiilistä; kaikki puuaine on siweltävä tulenpitäwällä wärillä.

2. Karjatallien tulee olla korkeita, waloisia, awaita ja lämpimiä sekä warustettuina osaksi katon lähellä sijaitsewilla ilmanvaihtoreijillä, osaksi useilla tarpeeksi suurilla owiankoilla (wähintään yksi joka 20:tä nautaa warten).

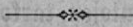
3. Wettä pitää aina löyhyä talleissa niin sijoitettuna, että sitä tulipalon sattuesä letkuilla voidaan johtaa rakennuksen sijaosiin.

4. Höyrykonetta jota käytetään puimiseen, ei pidä asettaa lähemmäs kuin 300 jalan päähän karjatallista tai rehuwarastosta.

5. Tupakanpolittoa älköön sallittako huoneissa, missä karjaa säilytetään.

6. Missä ei karjanhoitajalle löydy asuntoa itse karjakenkussa eikä sinne ole ylvähtia ajatettu, siellä on laitettava sopivia koneita, joitten avulla ei ainoastaan pian huomata tulipalon syttyminen vaan myöskin eläimet kiereesti voidaan ulos johtaa joko irroillaan tai sidottuina.

Selitys sellaisista koneista löytyy Tukholman kuninkaallisen maanviljelysakatemian toimesta ilmaantuneessa kirjotuksessa: „Tulipaloista ja eläinhuojeluksesta“ joka F. ja G. Bejer'in kustannuksella on ilmestynyt.

1900 28